

ZRADA VZDĚLANCŮ

Pavel Tigrid

Je už nejvyšší čas říci otevřené slovo o mravní i tvůrčí krizi, již prožívá velká většina českých spisovatelů a umělců a jež byla přímo manifestačním způsobem zdůrazněna na nedávném sjezdu českých spisovatelů. Bylo totiž na něm hovořeno o všem možném i nemožném, básníci, spisovatelé a kritikové si tu vzájemně pochvalovali své práce, mluvilo se tu hojně o nadcházejících sedmi tučných letech české literární tvorby, zřejmě zaručených jaksi samozřejmě naší cestou k socialismu a komunismu, byly tu raženy nádherně nesmyslné pojmy, jako „nová lidskost“ a „lidově demokratické umění“ – jen o tom hlavním a nejpalcivějším se mlčelo jako o provaze v domě oběšenovců: totiž o tom, že česká tvorba literární i umělecká prochází akutní krizí, jež se projevuje úpadkem hodnoty, vkusu i tvůrčí poctivosti, v tomto století u nás ještě nevídaným. Nikdo neměl na sjezdu odvalu konstatovat prostou a snadno prokazatelnou pravdu, že v záplavě knih, které vyšly v uplynulém roce, lze na prstech spočítat díla opravdu hodnotná, že bilance našeho divadla a filmu z téže doby je po všech stránkách skoro katastrofální, že ani v jiných oborech, s výjimkou reprodukčního umění hudebního, nelze mluvit o ničem více než průměru či podprůměru a že prostě naše kultura trpí nebezpečnými úbytěmi a je třeba ohlížet se po jejich léčení.

V článku Jana Kolára, který uveřejňujeme v tomto čísle a jenž plně tlumočí názor redakce tohoto listu, jsou naznačeny hlavní příčiny úpadku. Mívali jsme v českém duchovním světě osobnosti, tvůrce a hlavně charakterní lidi; dnes máme armádu partajníků, kterým jejich politické přesvědčení je „posvátné“ a stranickopolitická hesla „tvůrčími kvádry“, kteří vyměnili ideály za pokřik a myšlení za partajní program, a je jim tak dobře – jdou pěkně po větru! Zasloužili se tito lidé nejen o zpolitizování, ale přímé zestraničtění celého našeho kulturního života, který se už dnes dusí ve smrtelném objetí dobříšsko-kocourkovské průměrnosti. Hle, zrada vzdělanců, kteří takřka přes noc dovedli vyměnit velké myšlenky a ideály za mísu partajní čočovice a zajídat jí hořkost, jež zbývá na jazyku po každé zradě! – A komu se tyto řádky zdají příkrými, nechtě odpoví, nikoli však frázemi a pomluvami o „chvalně známých Obzorech“, ale věcně, mužně a hlavně pravdivě. Je už opravdu třeba mluvit o situaci české kultury ve světle dnešní skutečnosti a nikoli v růžovoučkém osvětlení chimérické budoucnosti.

(1946)